

A FÉRFIASSÁG CSŐDJE.

Írta: SCHWIMMER RÓZSA.

Végig hurcolták a véres kardot az országban: háború előtt álltunk. Ennek a háborúnak a lehetősége, az elpocsékolt százmilliók, a háborútól való rettegés nyílt és eltitkolt kínjai, mindaz az anyagi és erkölcsi kár, amelyet az osztrák-magyar-szerb konfliktus eddig okozott, csupán a túltengő férfiasság számlájára írandó.

Durván magához ragadni, amit szépszóval barátságosan is megszerezhet: ezt a férfias tempót gyakorolta a Monarchia, amikor Bosznia-Hercegovinát nem kérte el megbízóitól, akik készségesen oda adták volna neki, hanem önkéntesen annektált. Hogy ezért a férfias bátorságért 55 millió fájdalomdíjat fizettünk a töröknek, legfeljebb a férfiasságnak e mértékéért nem lelkesülő női adófizetőknek fájhat.

A Monarchia férfias bátorsága, hogy ne tüzelte volna a bátor rácoakat hasonló vitézségre?

Igaz, Szerbiának parányi joga sem volt Ausztria-Magyarországot piszkálni, ingerelni, tőle valamit követelni, de a nagy és tekintélyes Monarchia előljárt a jogtalanság elkövetésének példájával és a szerbek feltételezték, hogy a nagyhatalmak tán kivételesen a kis tolvajt sem részesítik a közmondásszerű elbánásban.

A feminizmus korszakában a nőiesség meghatározása, a róla alkotott fogalmainkhoz való ragaszkodás vagy átértékelésük a nőmozgalom körül forgó vita legsűrűbben koptatott témája. Az antifeminizmus, a gazdasági változás hatása alatt valósággal a nőiesség féltésében találja, utolsó eszközét a feminizmus elleni hadakozásnak, A határozott pontokat megvédeni nem tudja, örzi tehát a „nőiesség” zava-

ros, meg nem határozott, egyéni felfogás szerint változó fogalmát. A nőmozgalomnak nagy mulasztása, hogy csupán a „nőiesség” természet-tudományi körülírásának népszerűsítésével felel erre, anélkül, hogy a maga részéről vádlólag állítaná fel a „férfiasság” zavaros, meg nem határozott, egyéni felfogás szerint változó fogalmát.

Ez a szembeállítás mutatná ugyanis legvilágosabban, milyen kevés köze van annak, amit „igaz nőiességnek” és „igaz férfiasságnak” nevezünk a nőiességhez és a férfiassághoz és milyen súlyos kára fajunk fejlődésének a nemi jelleg mesterséges túlfejlesztése.

Az igaz férfiasság lényegévé a bátorságot fejlesztette a társadalom. Olyan fokra emelte, hogy a természetes bátorság helyébe – amely egyébként az anyában jut legmagasabb kifejezésre – az oktalan vakmerőség, a legindokoltabb félelem érzésének hazug palástolása lépett.

A háború küszöbön állása óta a szocialista lapok kivétele el egész sajtónk a férfiasság valóságos orgiáját ülte. „Nincsen véleménykülönbség az egész magyar nemzetben – írta az uszító kórus – közéje kell csördíteni a rácnak, hadd tudja meg, hogy az egér nem csiklandozhatja büntetlenül az oroszánt. Egységes a közvélemény, hogy meg kell indítani a háborút.”

Magyarország közvéleményének 10 millió asszony is része: a sajtó ezek nevében is jelentette, hogy meg kell indítani a háborút. Nincsen olyan lelkes, odaadó, áldozatkész és fáradhatatlan feminista agitáció, amely jobban feléleszthette volna az asszonyokat, mint az az ő nevükben tett nyilatkozat. Nyomában rögtönzött értekezletről 17 egyesület sürgönyt küldött a királynak, mint a háború vagy béke kérdésének döntő faktorának, kérve, hogy ne juttassa

fegyveres döntés alá az osztrák-magyar-szerb konfliktust, hanem utalja a hágai választott bíróság elé.

Ezt a sürgönyt a magyar képviselőházban is szóvá tették. A nők felfogása, érdekeik érvényesítése és a kormányzás tényleges iránya közt fennálló ellentét sohasem jutott élesebben kifejezésre, mint abban a cinikus megvilágításban, melybe a miniszterelnök és a parlament helyezték a nők állásfoglalását.

Akadtt egy képviselő, aki a nép érzéseit, kívánságait szóvá merté tenni. M e z ő f i Vilmos meginterpellálta a miniszterelnököt és többek közt ezeket mondta:

„Szomorú jelenség, hogy egy húszmillió lakosú, állítólag alkotmányos ország képviselőházában, amikor arról van szó, hogy ezrek és tízezrek elpusztuljanak, hogy Magyarország nyugalma és békéje megóvassék-e vagy ne, hogy az ipar és kereskedelem tönkremenjen vagy nem, amikor arról van szó, hogy a gyárak száza csukják be a kapuit, a munkások tízezreit dobják oda az éhínségnek, akkor nem ártana ebben a házban az országot tájékoztatni a miniszterelnök úrnak afelől, hogy vajjon van-e az országnak félnivalója (Felkiáltások: Hogy lehet így beszélni?) vagy van-e reménye, amelyben bízhatik. (Mozgás.) Én mint népképviselő kötelességet vélek teljesíteni, amikor arra kérem a miniszterelnök urat az utolsó pillanatban – mert ha igazak az újságok hírei, ha komoly és nyomós okból adta ki a miniszterelnök úr azt a rendeletet, amelyben megtiltja a sajtónak, hogy az ország katonai készülődéséről hírt adjon, akkor tényleg ez az utolsó pillanat, – mondom, ha abból a komoly okból adta ki, mert a háború küszöbén állunk, akkor ebben az utolsó pillanatban arra kérem a miniszterelnök urat, tartsa kötelességének, mint az ország első hivatalnoká, mint a király bizalmasa, tájékoztatni az országot, hogy van-e félelemre, van-e rettegésre okunk, vagy van e reményünk? (Nagy zaj. Felkiáltások: Micsoda beszéd ez!)

Nekünk nincsen félelemre okunk, de Magyarország anyáinak, akik fiaikat küldik a csatátra, azoknak van okuk az aggodalomra és félelemre. (Felkiáltások balfelől: Nincs oka így beszélni!) Van, még pedig több, mint a képviselő úrnak, mert nekem van családom. (Nagy z a j.) Igenis ezeknek van félelemre okuk, ezek az anyák joggal megkövetelhetik, hogy a képviselőházból megnyugtassák az iránt, hogy ez az ország nem akar háborút, hogy ez az ország a békét akarja.

Azok az anyák, akik tegnap sürgönyileg fordultak itt Budapesten tartott II női gyűlésből kifolyólag Ő felségéhez a királyhoz, hogy a béke mellett döntsön, azok az anyák, akik mögött még több százezer magyar anya van, joggal megkövetelhetik, és elvárhatják, hogy aggodalmukat, félelmüket, gondjaikat oszlassák el az ország képviselőházában. (Zaj.)

De nemcsak erre kérem a miniszterelnök urat, hanem arra is, hogy vesse latba befolyását, vesse latba azt a hatalmat, amelyet az ország neki ad, de vesse latba ennek a képviselőháznak erejét és szavát is Ő felségénél, a királynál, a kinek – az én nézetem, szerint törvénytelen

és helytelen gyakorlat folytán – a békében és háborúban döntő szava van, vesse latba befolyását az ország népének nevében, amely a háborút nem akarja, hanem amely a békét áhítozza, hogy a béke mellett döntsön. Én azt hiszem, hogy ezt a képviselőház joggal kívánhatja és hogy ezt megtenni a miniszterelnök úrnak kötelessége. Mert én hiába keresem, hogy mi haszna lesz Magyarországnak e háborúból? Hiába kutatom ezt. Akár győzünk, akár pedig vereséget szenvedünk, mi mindenképpen a vert fél leszünk, mert Szerbia nem tud azokért a nagy kiadásokért, költségekért, azokért a nagy pénz- és véráldozatokért kárpótolni, amit mi ezen háborúban áldozni fogunk.

Én teljesen tisztában vagyok azzal, hogy valamennyiünknek kötelessége akkor, ha hazánk, országunk érdekei veszélyeztetve vannak, síkra szállani. De könnyelműségnek tartom akkor belemenni egy háborúba, amikor abból az országnak, ami hazánknak semmi néven nevezendő haszna nem volna; mert egész Szerbia nem éri meg azt az áldozatot, amit majd mi hozunk ezen háborúért.”

Ezt az interpellációt a Ház mindannyiszor zajosan félbeszakította, ahányszor a szónok a félelem, vagy aggodalom szót kiejtette.

„Félni? Micsoda beszéd? Hogy lehet úgy beszélni?” Annyiszor megismételték ezt a férfias kérdést, hogy maga a szónok is visszaszívta a közvélemény félelmét, kijelentette, hogy természetesen ő sem fél, azonban az anyák joggal félnek. Erre pedig „Wekerle vágta oda igaz férfi bátor hangján: „Én azt hiszem t. képviselőház, hogy azon a hangon, amelyet a t. képviselő úr használt, talán az általa említett asszonyi gyűléseken lehet beszélni, de külügyi kérdéseket ilyen hangon tárgyalni nem lehet.

(Élénk helyeslés a jobb és a baloldalon.)”

Soha bántóbban nem jelentkezett a kormányzás népellenes vonása, mint ebben a mondatban, mely egy magyar katonákat harcmezőre küldő, magyar pénzen viselt, a magyar közgazdaságot és kultúrát ölő háborút „külügyi kérdésnek” minősíti, amelyet „asszonyi gyűléseken” tárgyalhatnak az emberélet és a kultúrjavak féltése szempontjából. A férfinak „nem illik” félni. Nem illik még olyan háború gondolatát sem visszautasítania, amely nem a haza védelmére, nem is előnyök megszerzésére, hanem kizárólag csak a férfiakba belenevelt mesterséges bátorság demonstrálására alkalmas. Még pedig a tetőtől talpig felfegyverkezett óriásnak, egy az óriást utánozni akaró, teljesen védtelen, öklömnyi törpével szemben kimutató múbátorság demonstrálására.

A férfiasság megköveteli, hogy kard éle elé álljanak egy-egy buta, meggondolatlan szó miatt, s a férfiasságnak ugyanaz a torzfejlődése a férfiak százazreitől megköveteli, hogy parancsszóra szüntessék meg anyáik, feleségeik, gyermekeik iránt érzett szeretetüket, munkájukban lelt kielégítésüket, az élet minden

gyönyörűségéhez való ragaszkodásukat és ne érezzenek egyebet, mint bátor örömet azon, hogy hasonló bátorsága idegen férfiktól lemészároltathatják, vagy legalább is megnyomorgathatják magukat.

Nem illik félni! De ez szerencsére csak a férfira áll. Nekünk asszonyoknak szabad embereknek lennünk, embertársaink iránt mély, meleg szánalmat éreznünk, szabad a háború rombolásaitól félnünk, szabad a civilizáció kincseit a háborútól féltünk. Most megértik az asszonyok mit jelent számukra a választójog! A halálos rettegés megtanította őket, hogy az állam sorsát nem szabad csupán azokra bízni, akik „külügyi kérdéseket” látnak abban, ami a mi szívünk verését is elállítja.

Egy svájci diákgyerekből királyfivé emelkedett, elmebajos fickónak a hóbortjaiért „külügyi” érzéketlenséggel háborúba kergetnének bennünket: ez a férfiasság csődje. Legfőbb ideje, hogy a természetellenes férfiasság egyensúlyozására a nők érdeke, akarata, véleménye is törvényes befolyáshoz jusson. De magában a politikában: mert az afféle „asszonyi gyűléseken” elhangzott szóért tovább is csak kicsinylés és semmibevevés járna.